

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ЦЕНТЪР ЗА МАГИСТЪРСКО ОБУЧЕНИЕ
КАТЕДРА „ФИНАНСИ“

УТВЪРЖДАВАМ:

Ректор:

(Проф. д-р Пл. Илиев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ФИСКАЛЕН ФЕДЕРАЛИЗЪМ”;

ЗА СПЕЦ: „Публични финанси“; ОКС „магистър“

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5; СЕМЕСТЪР: IX;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 270 ч.; в т.ч. аудиторна 60 ч.

КРЕДИТИ: 9

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>	<i>СЕДМИЧНА НАТОВАРЕНОСТ (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:		
т. ч.		
• ЛЕКЦИИ	45	3
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	15	1
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	210	14

Изготвили програмата:

1.
(Доц. д-р Людмил Найденов)

2.
(Ас. Татяна Джунинска)

Ръководител катедра:
„Финанси“ (Проф. д-р Стефан Вачков)

I. АНОТАЦИЯ

Учебната дисциплина “Фискален федерализъм” способства за разширяване на знанията, формирани от дисциплините “Публични финанси“, и „Публични разходни политики и програми“. Предмет на анализ са финансовите аспекти от дейността на местните органи на власт в условията на фискална децентрализация.

Обучението по дисциплината преследва две основни цели. На първо място, да представи нови знания за концепциите и базовите идеи чрез които съвременната икономическа теория обяснява необходимостта, ролята, организацията и резултатите от дейността на регионалните (в България - общинските) органи на управление. На второ място, да осигури информацията относно обхвата, динамиката и характеристиките на местните приходи и разходи и да формира умения за управление на тяхната структура и насоченост.

За постигане на поставените цели се извеждат особеностите на унитарните, федерални и конфедерални фискални системи и се прави критичен анализ на правните, икономически и политически подходи към проблемите на местните финанси. Курсът изследва въздействието на децентрализираната фискална система върху ефективността на публичния сектор и върху базисни макроикономически променливи. Специално внимание се отделя на спорните моменти при разпределение на разходните отговорности и приходните правомощия между централното правителство и местните власти. Анализират се приходната и разходната страна на бюджетите на българските общини (в т.ч. възможностите за финансиране на общински разходи по програми на ЕС) и се аргументира необходимостта от централно субсидиране и от осигуряване достъп на местните власти до капиталовия пазар. В тази връзка курсът способства за формиране на умения, свързани с изчисляване на дължимите към общинските бюджети местни данъци и такси и осигурява знания за работа с документи за кандидатстване по програми на ЕС.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ	БРОЙ ЧАСОВЕ		
		Л	СУ	ЛУ
ТЕМА 1. ФИСКАЛНА СТРУКТУРА НА ПУБЛИЧНИЯ СЕКТОР		3	-	-
1.1	Понятие за местни финанси и фискална структура			
1.2	Унитарни, федерални и конфедерални фискални системи – обща характеристика			
1.3	Правен, икономически и политически подход към проблемите на местните финанси и фискалния федерализъм			
1.4	Фискална структура на публичния сектор в България			
ТЕМА 2. ФИСКАЛЕН ФЕДЕРАЛИЗЪМ И ИКОНОМИЧЕСКА ЕФЕКТИВНОСТ		4	2	-
2.1	Концептуални основи на връзката между фискалния федерализъм и икономическата ефективност			
2.2	Модел на Ч. Тибо – допускания, основни изводи, критики към модела			
2.3	Подход на Д. Норт и Я. Корнай – фискален федерализъм и ефективност в условията на развиващи се икономики			
2.4	Приносът на П. Салмон			
2.5	Теорема на Р. Оутс за децентрализирания публичен избор			
ТЕМА 3. МАКРОИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ФИСКАЛНИЯ ФЕДЕРАЛИЗЪМ		3	-	-
3.1	Оптимална валутна зона и парична политика в условията на фискален федерализъм			
3.2	Приложно поле и ефективност на централизираната и децентрализираната фискална политика. Координация между местна и централна фискална политика.			
3.3	Фискална децентрализация и икономически растеж			

3.4	Оптимално ниво на преразпределение и политика за борба с бедността в условията на фискален федерализъм			
3.5	Териториални аспекти на алокативната функция на държавата			
ТЕМА 4. РАЗХОДИ НА ЦЕНТРАЛНОТО ПРАВИТЕЛСТВО И МЕСТНИ РАЗХОДИ		4	-	-
4.1	Принципът на субсидиарност – основа за разпределение на разходните отговорности между централната и местните власти			
4.2	Понятие за местни разходи и класификация на местните разходи			
4.3	Подходи на А. Шах, Х. Мартинес-Васкес и Х. Цимерман за разпределение на разходите между централната и местните власти			
4.4	Централни и местни разходни програми.			
ТЕМА 5. РАЗХОДНА СИСТЕМА НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ В БЪЛГАРИЯ		4	2	-
5.1	Разпределение на разходните отговорности между централната и местните власти – практиката на България			
5.2	Разходи за местни дейности и разходи за делегирани от държавата дейности			
5.3	Текущи и капиталови разходи на българските общини			
5.4	Възможности за усъвършенстване на разходната политика на българските общини			
ТЕМА 6. ПРИХОДНИ ПРАВОМОЩИЯ НА ЦЕНТРАЛНОТО ПРАВИТЕЛСТВО И НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ		4	2	-
6.1	Принципи за изграждане на приходната система на държавата в условията на фискална децентрализация			
6.2	Понятие и източници на приходи за местните власти			
6.3	Класификация на местните приходи. Собствени средства, трансфери и заеми — обща характеристика			
6.4	Варианти за разпределение на приходните правомощия между вертикалните нива на публичния сектор			
ТЕМА 7. ДАНЪЧНИ ПРИХОДИ И ДАНЪЧНА АВТОНОМНОСТ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ		4	2	
7.1	Нормативен подход към данъчната практика на регионите			
7.2	Позитивен подход към данъчната практика на регионите			
7.3	Понятие за местен данък и данъчна автономност			
7.4	Модели за разпределение на данъчните правомощия			
ТЕМА 8. МОТИВИ, ПОЛЗИ И ОГРАНИЧЕНИЯ НА МЕСТНАТА ДАНЪЧНА АВТОНОМНОСТ		4	-	-
8.1	Движещи сили и цели на политиката на данъчна автономност			
8.2	Негативи на данъчната автономност – ефект на изтласкване			
8.3	Детерминанти и ефекти на междурегионалната данъчна конкуренция			
8.4	Мерки на централното правителство за ограничаване негативите на данъчната конкуренция			
ТЕМА 9. ДИЗАЙН НА СИСТЕМАТА ОТ МЕСТНИ ДАНЪЦИ		4	2	-
9.1	Проблеми на данъчната политика в условията на децентрализация: налагане на данъци, определяне на база и размер на облагането			
9.2	Проблемът относно администрирането на данъците в условията			

	на децентрализация			
9.3	Критерии за избор на местни/регионални данъци			
9.4	Избор на форми на местно данъчно облагане			
ТЕМА 10. ПРИХОДИ НА МЕСТНИТЕ ВЛАСТИ ОТ ТАКСИ, СОБСТВЕНОСТ И ТРАНСФЕРИ		4	2	-
10.1	Постъпления от такси, цени на услуги, концесии и възможности за използване на ПЧП			
10.2	Необходимост от държавни трансфери. Понятие за вертикални и хоризонтални дисбаланси			
10.3	Данъци или трансфери – необходимост от приходен микс в бюджетите на местните власти			
10.4	Класификация на субсидиите. Влияние на субсидиите върху фискалните решения на местните власти			
ТЕМА 11. БЮДЖЕТЕН ДЕФИЦИТ И МЕСТЕН ДЪЛГ		3	-	-
11.1	Понятие, принципи при изграждане и структура на местните бюджети. Бюджетен дефицит			
11.2	Предимства и недостатъци на заемното финансиране на общинските разходи			
11.3	Механизми за ограничаване и контрол на местния дълг – практиката на страните от ОИСР			
11.4	Мениджмънт на заемите. Критерии за оптимална дългова политика на регионите			
ТЕМА 12. ТРАДИЦИОННИ И АЛТЕРНАТИВНИ ПРИХОДИ НА ОБЩИНИТЕ В БЪЛГАРИЯ		4	3	-
12.1	Приходни правомощия на местните власти в България			
12.2	Анализ на данъчните приходи и данъчната политика на българските общини			
12.3	Други собствени общински приходи. Финансиране по програми на ЕС			
12.4	Постъпления от трансфери – класификация, начин на изчисляване, въздействие върху общинската автономност			
12.5	Вътрешни и външни общински заеми – законодателно третиране и фискално значение			
12.6	Регионално планиране и регионална политика в условията на членство на България в ЕС			
Общо:		45	15	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Литературен обзор	1	40
1.2.	Тест с открити и закрити въпроси	1	60
Общо за семестриален контрол:		2	100
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	110
Общо за сесиен контрол:		1	110
Общо за всички форми на контрол:		3	210

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л., Данъчна автономност на местните власти, Варна, Стено, 2012;
2. Найденов, Л., За регионалната данъчна конкуренция без оптимизъм, Финансовата наука между догмите и реалността (сборник студии под общата редакция на проф. д-р Ст. Вачков), Варна, „Наука и икономика”, 2016.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Найденов, Л., Данъчна самостоятелност на местните власти – сравнителен анализ в рамките на ЕС, Данъчна практика, №10, 2013;
2. Найденов, Л., Законодателни рамки на местното самоуправление и регионалната данъчна автономност в Р. България, Данъчна практика, №8, 2013;
3. Boadway, R., J. Tremblay, Reassessment of Tiebout Model, Journal of Public Economics, Vol. 96, №11-12, Dec., 2012;
4. Jilek, M., Factors of Tax Decentralization in OECD-Europe Countries, European Financial and Accounting Journal, Vol. 10, №2, 2015;
5. Nurieva, A., M. Gibadullin, E. Fazlieva, Stability of Interregional Trade and Economic Relations as the Factor of Competitiveness of Territories, World Applied Sciences Journal, Vol. 29, №4, 2014.